

Мета виховна: Висвітлити причини та процес виникнення українського козацтва, розглянути козацтва, як явище світової історії, виховувати повагу до історичного минулого українського козацтва. Ознайомити учнів з періодом козащини та особливістю свята Покрови: виховувати у дітей шанобливе ставлення до Запорізьких козаків і спонукати до наслідування їх кращих рис (добродушності, безкорисності, товаристкості, героїзму та патріотизм до рідного краю).

Освітня мета: Розширити знання учнів про історію славного укр. Козацтва, Запорізької Січі, гетьманів.

Розвиваючі мета: розвивати вміння аналізувати, виділяти головне, самостійно робити висновки, систематизувати, формувати гнучкість, самостійність, критичність мислення, розвивати просторову уяву.

Форма проведення: розповідь з елементами бесіди, повідомлень.

Обладнання: мультимедійні засоби, ілюстрації, книги з історії України, портрети гетьманів.

Основні терміни та поняття: козаки, Запорізька Січ, Характерники — це люди які володіли надзвичайними здібностями.

Вступне слово вчителя:

Улюблена Богом перлина

Для всіх українців одна.

Козацька моя Україна,

Хлібів золотих сторона.

Коли країна твоя в біді,

Обов'язок свій згадай!

За рідну землю та рідний край,

разом з ними і за народ

кров і волю захищай!!!

14 жовтня щорічно відзначається день укр. Козацтва (Згідно указу президента України від 7 серпня 1999р.) Козацтво належить особливе місце в історії України та в історичній пам'яті народу.

Козаки — запорожці хоробра воювали проти турків, та інших ворогів України. Вони захищали народ рідну українську землю від ворожих переслідувань.

Дбали про те, щоб український народ мав свободу і власну державу. Багато козаків віддали своє життя за рідну землю, народ, рідний край.

Центром запорожців була Запорізька Січ на Дніпрі на острові Хортиця. На острові були будиночки (курені). Накриті вони були очеретом і кінськими шкурами.

В погану погоду Козаки лагодили одяг, чистили зброю. В погідні дні вправлялися в їзді верхи, в стрілянні з рушниці. Посеред Січі стояла церква святої Покрови. Козаки були дуже набожні, і дуже дбали про свою церкву. Купували щороку нові хоругви та ікони.

Були також склади зі зброєю, гарматами, човнами, харчами. Склади охороняла сторожа.

Хто хотів стати козаком: мусив 3 роки служити у старого козака за слугу (помічника). Він робив усяку роботу: носив за козаками зброю, клунки.

Коли вже набував спритності у битвах, ставав справжнім козаком, тоді отримував свою особисту зброю. Національність і походження січовика нікого не цікавило, бо на січі всі були однакові і рівні.

Розмова по-українському вважалась ознакою рідного народу. Кожному давали прізвисько, яке передавало звичку людини, або змальовувало його особу. Так пізніше прізвища: Перебийніс, Рябошапка, Рудий.

Одягненні просто в домотканому полотні сорочка. Пістоль і люлька через плече,

торбинка з кулями та харчами.

До походів готувалась уся Січ. Січчю командував кошовий. Його вибирали на спільній раді, на майдані серед Січі.

Ти – шайтан (чорт) дурепський, проклятушого чорта брат і товариш самого люцифера (диявола) секретар! Який ти в чорта лицар ? Який ти запорожець, та ще й кошовий? Дірка ти од бублика ! Реп'ях ти з хвоста собачого! Твого зачуханого війська ми не боїмось, землею і водою будем битись з тобою !

Не годен ти доброго слова, хай з'їсть тебе руда корова. І в голові в тебе не мізки, а полова, опудало ти городнє. Отак ми тобі відказали плюгавче (поганець). І за це поцілуй нас у брудні порепані п'яти, свиняче порося ти !

Числа не знаєм, бо календаря не маєм, місяць на небі, год у книзі, а день такий у нас як і у вас.

Кошовий отаман Іван Сірко зо всім кошем запорозьким.

«Як вогонь безсмертний у віках не згас, так козацька слава у серцях у нас...»

Уривок з фільму (тренувались, готувались до перемог з ворогами).

Як приймали в козаки: перевіряли в спритності, витривалості, мужності, силу, щоб бити ворога супостата, віра в Бога, рідний край, старших шануй.

Покрова пресвятої Богородиці, День Українського козацтва, День Захисника Вітчизни.

Боротьба козаків за волю і незалежність:

Картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану».

Козаки: Сильні, Розумні, Відважні, Дружні, Працьовиті, Співучі, Сміливі, Чесні.

А ми тую козацьку славу збережемо. Козацтво – славний період в історії нашого народу. «Ось ти гніздо, звідки вилітають усі ті горді і дужі як леви! Ось звідки розливаються воля і козацтво в Україну»

М.В.Гоголь, Тарас Бульба.

Видатні гетьмани України:

1. Дмитро Вишневецький (Байда) 1516 – 1563
2. Самійло Кішка 1530 – 1602
3. Максим Залізняк 1740 – 1769
4. Петро Конашевич-Сагайдачний 1570 – 1622
5. Богдан Хмельницький 1595 – 1657

Питання:

1. Що означає слово Козак ? (вільний)
2. Як називалось місце поселення козаків ? (Запорізька Січ)
3. Інструмент на якому любили грати козаки ? (Бандура)
4. Яке основне заняття козаків ? (Захист рідного краю)
5. Як називалась козацька зачіска ? (Оселедець)
6. Як називалась козацька каша ? (Куліш)
7. Як звали першого кошового Запорізької Січі ? (Дмитро Вишневецький Байда)
8. Ім'я монарха, за наказом якого було зруйновано Запорізьку Січ ? (Катерина II)

9. Ударний інструмент українського козацтва ? (Литаври)
10. Як називалась січова церква ? (Церква Покрови Богородиці)

Кросворд:

1. Хто жив у Запорізькій Січі ? (Козаки)
2. Хто стояв на чолі козацького війська ? (Гетьман)
3. Як називається танець українських козаків ? (Гопак)
4. Як називались штани які носили козаки ? (Шаровари)
5. На якому острові знаходилась Запорізька Січ ? (хортиця)
6. Хто був другом козака ? (Кінь)
7. Як ще називали козаків ? (Запорожці)
8. Як називались хати в яких жили козаки ? (Курінь)
9. Як у козаків називається прапор ? (Корогва)
10. Символ влади козаків ? (Булава)
11. Хто відав канцелярією всієї Запорізької Січі ? (Писар)
12. Хто написав картину «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» ? (Ілля Рєпін)
13. Як називались човни українських козаків ? (Чайка)

Козацькі прислів'я (приповітки живуть в українських сім'ях, вони є виявом великої мудрості нашого народу)

1. Козак не боїться ні тучі ні грому.
2. Той не козак, що не думає отаманом бути.
3. Ми такого роду, що журби не знаємо.
4. Козацькому роду нема переводу.
5. Хліб та вода, нема голода.
6. Хліб та вода то козацька їда.
7. Україна то козацька мати.
8. Де два козаки там три Гетьмани.

Вірші

1. **Булава**

Булава це влади знак, що втрима в руках не всяк,

До тієї булави, треба друже голови!

В кошового булава, рік всього в руках була,

А тоді на раді він, звіт тримав з усіх сторін:

Що зробити встиг, цей шановний січовик.

3. **Богун**

Лицар наш, Богун Іван –

Світлий розум, гнучкий стан,

На коні літав як птах,

Мав по шаблі у руках,

Ними вправно фехтував,

Так як ще ніхто не знав.

4. ***Отаман Кошовий***

Попереду всього війська, виступає отаман.

Чи далеко бій, чи близько, в ньому він найстарший пан.

Він суддя всім і товариш, батьком козаки зовуть,

Кошових багато знаєм, що дали в майбутнє путь.

Волелюбній Україні – нашій рідній батьківщині.

5. ***Козацька розминка.***

Раз два – голова,

Щоб трималася на в'язах

Ми тренуємо всі м'язи

Три чотири – руки в ділі.

Раз кулак, два кулак –

Бий сильніше козак,

Щоб триматись на коні –

Треба ноги нам міцні.

Сильні ноги, дужі ноги,

Не злякаються дороги.

Підем разом у присядку,

Це найкраща нам зарядка.